

ЮСУФОВ А. К., АЗИЗОВ Ф. Ҳ., КАРИМОВ Ҳ.

ЛУҒАТИ МУХТАСАРИ ИБОРАҶОИ ИҚТИСОДИ ТОҶИКӢ - АНГЛИСӢ

Junior
Achievement®
Tajikistan

A Member of JA Worldwide

Хуҷанд, 2011

ISBN 92(65,2)
Ю 98

Ба ҷанми 20 умри Ҷомияти
Истиқлолияти давлатии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Бо қарори Шӯрои илмӣ-методи факултети
иқтисодиёт ва технологияҳои инноват-
сионии Донишқадаи иқтисод ва савдои
ДДТТ аз 28.05.2011 ба ҷоп тавсия шудааст.

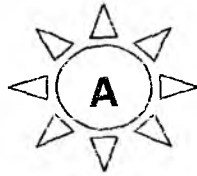
Юсуфов А. К., Азизов Ф. Ҳ., Каримов Ҳ.
Лугати мухтасари ибораҳои иқтисодӣ (тоҷикӣ–
англисӣ) /барои толибилмон ва донишҷӯён/.
Хучанд, 2011.103 саҳ.

Лугат аз рӯи барномаи таълимӣ пешкаш шуда,
дар он шарҳи мухтасари ибораҳои асосии иқтисодии
мавзӯҳои тақозои замон тибқи таҳаввули гузариши
иқтисоди бозоргонӣ пешниҳод мегардад.

Китоб барои толибилмон ва донишҷӯёни мактаб-
ҳои олии, коллеҷҳо, омӯзгорон, аспирантҳо ва кулли
шахсоне, ки нисбат ба илми иқтисод мароқ доранд,
тавсия мешавад.

ISBN 978-99947-807-2-3

© Юсуфов А. К., Азизов Ф. Ҳ., Каримов Ҳ., 2011
© Донишқадаи иқтисод ва савдои ДДТТ, 2011

Амонатҳои дархостшаванда   **Demand deposits**

Маблағҳои пулӣ дар суратҳисоби банк мебошанд, ки муштариён ба воситаи навиштани чек онҳоро дархост мекунанд.

Demand deposits   **Амонатҳои дархостшаванда**

Balances in bank accounts that depositors can access on demand by writing a check.

Андоз аз арзиши

Value added tax

иловашуда (ААИ)

(VAT)

Андозе, ки аз зиёдшавии арзиши мол дар ҳар марҳилаи истеҳсолот ва муомилот ситонида мешавад.

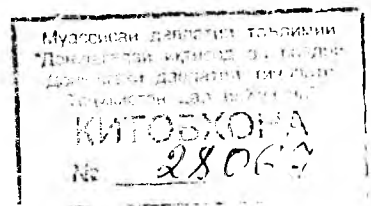
Value added

Андоз аз арзиши

tax (VAT)

иловашуда (ААИ)

A tax levied upon a firm as a percentage of its value added.

Андоз аз даромад

Income tax

Андозе, ки аз даромади шахсонӣ воқеи ва ғайр-қатъо ғайрифта мешавад.

Income tax

Андоз аз даромад

Tax levied on the income received by individuals, either in the form of wages and salaries or income from property.

Андоз аз фурӯши чакана

Sales tax

Андози регрессивӣ таназзулбанда, ки ба нархи мол ҳангоми фурӯши он зам карда мешавад.

Sales tax

Андоз аз фурӯши чакана

Is one levied on all commodities with only a few specific exclusions.

Андозбандӣ

Tax incidence

Натиҷаи ниҳоии таъсиррасонии андоз; тақсими воқеии бори андоз.

Tax incidence

Андозбандӣ

The manner in which the burden of a tax is shared among participants in a market.

Андози афзоида

Progressive tax

Андозе, ки тибқи он аз даромадҳои зиёд, нисбат ба даромади кам, фоизи бештар гирифта мешавад.

Progressive tax

Андози афзоида

A tax for which high income taxpayers pay a larger fraction of their income than do low income taxpayers.

Андози (аксизӣ)

Excise tax

Андозе, ки ба истехсол ё фурӯши молҳои алоҳида (масалан, маҳсулоти спирт, тамоку) гузошта мешавад.

Excise tax

Андози ғайримустақим (аксизӣ)

Taxes based on the value of goods purchased.

**Андози манфӣ
аз даромад**

**Negative income
tax**

Низоми андоз, ки дар он ҳукуматдорон даромадро аз оилаҳои сарватманд ҳам карда, ба оилаҳои камбизоат кӯмак мерасонанд.

Negative income tax **Андози маъфӣ аз даромад**

A tax system that collects revenue from high-income households and gives subsidies to low-income households

Андози мутаносиб **Proportional tax**

Андозе, ки тибқи он аз даромадҳо, новобаста аз ҳаҷми онҳо, меъёри ягона гирифта мешавад.

Proportional tax **Андози мутаносиб**

A tax for which highincome and lowincome taxpayers pay the same fraction of income.

Андози регрессивӣ (таназзулбанда) **Regressive tax**

Андозе, ки тибқи он аз даромадҳои кам, нисбат аз даромадҳои зиёд, фоизи бештар гирифта мешавад.

Regressive tax **Андози регрессивӣ (таназзулбанда)**

A tax for which highincome taxpayers pay the a smaller fraction of their income than do low-income taxpayers.

Андози тасхехдиханда**Corrective tax**

Як намуди андоз мебошад, ки тибки амали он ширкатҳои хусусӣ харочоти ҷамъиятиро, ки вобаста ба омилҳои манфии берунӣ ба миён меоянд, ба инобат мегиранд.

Corrective tax**Андози тасхехдиханда**

A tax designed to induce private decision makers to take account of the social costs that arise from a negative externality.

Арбитраж (ҳакамон)**Arbitration**

Ҳадли муноқиша бо кӯмаки ҷониби сеюм, ки низои қарори баровардаи он қатъӣ ва ҳатмӣ мебошад.

Arbitration**Арбитраж (ҳакамон)**

Riskless speculation; buying currencies on one foreign exchange market to sell at a profit elsewhere.

**Ассотсиатсияи (ширкат)
савдои озод**

**Freetrade
association**

Созишномаи байни мамлакатҳо оиди баргараф кардани монеаҳои савдои ҳамдигар.

**Freetrade
association**

**Ассотсиатсияи (ширкат)
савдои озод**

Association about a policy whereby the government does not intervene in trading between nations by tariffs, quotas or other means.

Асъори миллӣ

...

Currency

Пулҳои когазин ва танга, ки дар муомилот мебошанд.

Currency

Асъори миллӣ

The paper bills and coins in the hands of the public.

Арзиши оянда

Future value

Маблағи пулие, ки бинобар фоизи ҷорӣ дар оянда аз маблағи пулии ҷорӣ ба даст оварда мешавад.

Future value**Арзиши оянда**

The amount of money in the future that an amount of money today will yield, given prevailing interest rates.

Афзалияти худудӣ (маржиналӣ) Marginal benefit

Афзалияти иловагии қарори қабулшуда.

Marginal benefit Афзалияти худудӣ (маржиналӣ)

The amount of satisfaction received from the production or consumption of one additional unit of a good or service.

Афзалияти мутлақ**Absolute advantage**

Дар ҳолате ба вучуд меояд, ки як мамлакат ин ё он маҳсулотро бештару пурсамар истеҳсол карда тавонад.

Absolute advantage**Афзалияти мутлақ**

The ability to produce a good using fewer inputs than another producer.

Афзалияти нисбӣ**Comparative advantage**

Афзалият дар натиҷаи фарқияти арзиши мутақобилаи (алтернативии) истеҳсоли ин ё он мол ё

хидмат. Мамлакат фонда меъриати ин аҳволи
худо барои истеҳсоли молҳо ва хизматҳо
бо арзиши алтернативии камтарин истифода
барад.

Comparative advantage

Афзалияти нисбӣ

The ability to produce a good at a lower oppor-
tunity cost than another producer.

Ахбордиҳӣ

Signaling

Амалест, ки аз тарафи шахси иттилоотдошта
барои ошкор кардани маълумоти шахсӣ ба та-
рафи иттилоот надошта ба ҷо оварда мешавад.

Signaling

Ахбордиҳӣ

An action taken by an informed party to reveal
private information to an uninformed party.

Ба ҳар сари аҳоли

Per capita

Нисбати як одам.

Per capita

Ба ҳар сари аҳоли

For one individual.

Барзиёдӣ

Surplus

Маҳсулоти зиёдати; барзиёдии даромад нисба-
ни харочот, бақия (салдо)-и мусбати савдо ё
тавозуни пардохт.

Surplus

Барзиёдӣ

A situation in which quantity supplied is greater
than quantity demanded.

Баробарӣ

Equity

Хусусияти баробар тақсим намудани натиҷаҳои
рушди иқтисодиёт дар табақаҳои гуногуни
ҷомеа.

Equity

Баробарӣ

The property of distributing economic prosperity
fairly among the members of society.

Бартер

Barter

Мубодилаи мустақими молҳо ва хидматҳо бе
иштироки пул.

Barter

Бартер

The direct exchange of one good for another without using anything as money or as a medium of exchange.

Бекорин муваққатӣ

Frictional unemployment

Бекорие мебошад, ки бинобар ҳустуҷӯи корин нав ба миён меояд.

Frictional unemployment

Бекорин муваққатӣ

Unem - ployment that results because it takes time for workers to search for the jobs that best suit their tastes and skills.

**Бекорин сохторӣ
(таркибӣ)**

**Structural
unemployment**

Бекорие, ки сабаби он тағйирёбӣ дар технология, афзалияти истеъмолгарон ё ки ҷойивазкунии коргарон аз як минтақа ба дигараш мебошад.

**Structural
unemployment**

**Бекорин сохторӣ
(таркибӣ)**

Unemployment that occurs when workers do not have the skills that are required for current job

openings; unemployment that results because the number of jobs available in some labor markets is insufficient to provide a job for everyone who wants one.

Бекурбшавӣ (таваррум)

Inflation

Даврае, ки дар давоми он нархҳо боло мераванд ва қобилияти харидории асъори миллӣ нааст мешавад.

Inflation

Бекурбшавӣ (таваррум)

An increase on the total overall level of prices in the economy.

**Бекории
сиклӣ (доиравӣ)**

**Cyclical
unemployment**

Бекорие, ки дар натиҷаи тағйирёбии сатҳи умумии фаъолияти кор ба вучуд меояд.

**Cyclical
unemployment**

**Бекории сиклӣ
доиравӣ**

The deviation of unemployment from its natural rate.

Бозгашти доимӣ
ба андоза

Constant returns
to scale

Вақте ки хароҷоти умумии миёна бо дараҷаи истеҳсоли маҳсулот тағйир намеёбад.

Constant returns
to scale

Бозгашти доимӣ
ба андоза

The property whereby longrun average total cost stays the same as the quantity of output changes.

Бозор

Market

Ҷое, ки дар он фурӯшандагон ва харидорон бо якдигар мубодила менамоянд.

Market

Бозор

A group of buyers and sellers of a particular good and service.

Бозори асъори
хориҷӣ

Foreign
exchange market

Ҷое, ки дар он муомилаи хариду фурӯши асъори хориҷӣ ба амал бароварда мешавад.

**Foreign exchange
market**

**Бозори
асъори хориҷӣ**

The place of currency or other financial instruments that allow one country to settle amounts owed to other countries.

Бозори пул

Financial markets

Бозори васоити қарзхон кӯтоҳмуддат, монанди векселҳои хазинагӣ.

Financial markets

Бозори пул

Financial institutions through which savers can directly provide funds to borrowers.

Бозори рақобати оқ

Competitive market

Бозоре, ки дар он харидорон ва фурӯшандагон сершумор маҳсулоти монандро харидуфурӯш мекунанд ва бинобар ин ҳам харидорон ва ҳам фурӯшандагон аз нарх вобаста мебошанд.

Money-market

Бозори рақобати оқ

A term denoting to set of institutions that handle the purchase or sale of shortterm credit instruments like Treasury bills and commercial paper.

Бозори сиёҳ

Black market

Бозори ғайрирасмие, ки дар он пул бо нархи баланд фурӯхта мешавад.

Black market

Бозори сиёҳ

The buying and selling of illegal goods or the buying and selling of goods for illegal prices.

Боигарӣ

Wealth

Арзиши умумии бурдҳои моддии ягон соҳиб ё ширкат.

Wealth

Боигарӣ

The net value of tangible and financial items owned by a nation or person.

Бойкот

Boycott

Даст кашидан аз додугирифт бо иттиҳодияе, ки нисбати пули кормандони худ ба ҷанҷол афтодааст.

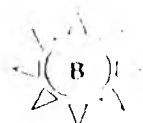
Boycott

Бойкот

Organized attempts to influence labor negotiations by refusing to purchase a Ann's products.

Варақаҳои қарз (кредит)

Credit card

Шаҳодатномае, ки соҳиби он метавонад харидро ба шакли кредит гузаронад.

Credit card

Варақаҳои қарз (кредит)

The card of someone else's funds in exchange for promise to pay (usually with interest) at a later date.

Векселҳои ҳазинавӣ

Treasury bills

Қоғазҳои қиматнок, ки аз тарафи ҳукумати федеролӣ ба мӯҳлати на кам аз як сол бароварда мешаванд, харидорони онҳо маблағҳои пулашонро ба Ҳукумати ИМА барои қарз мегиранд.

Treasury bills

Векселҳои ҳазинавӣ

Short term bonds or securities issued by the federal government.

Вомбаргҳо

Bonds

Сертификат оиди ўҳдадории қарзии ширкат ё мақомоти давлат ва ба дорандаи он шаҳодатдиҳанда.

Bonds

Вомбаргҳо

Promisestopay issued by firms and governments; a certificate of indebtedness.

Вомбаргҳои ширкат

Corporate bonds

Қоғазҳои қиматноке, ки ширкатҳо барои қарзирии дарозмуддати пул мебароранд.

Corporate bonds

Вомбаргҳои ширкат

Valuable papers that firms issue for longterm crediting.

Воридот

Import

Молҳо ва хидматҳое, ки харидор аз фурӯшандаи мамлакатҳои хориҷӣ харида метавонад.

Import

Воридот

Goods produced abroad and sold domestically

Гарав

Collateral

Могу мулке, ки ҳамчун кафолат барои баргардонидани қарз истифода мешавад.

Collateral

Гарав

Assets that are pledged against an obligation. Collateral becomes the property of the lender if a loan is not repaid.

**Гиперинфлятсия (тавар-
руми аз эътидол зиёд)**

Hyperinflation

Вақте ки нархи доллар (пул) дар фосилаи кӯтоҳи вақт бисёр ҳам суръатнок паст мефурояд.

Hyperinflation

**Гиперинфлятсия (тавар-
(руми аз эътидол зиёд)**

Inflation so severe-1000, 1 million or even 1 billion percent a year that people try to get rid of their currency before prices rise further and render the money worthless.

**Гуфтушунидҳои коллективӣ
(дастачамӣ)**

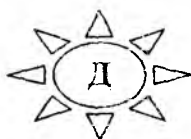
**Collective
bargaining**

Гуфтушунидҳо байни маъмурият ва намояндагони иттифоқи касаба бо мақсади бастании шартномаи дастачамӣ ва меҳнатӣ.

**Collective
bargaining**

**Гуфтушунидҳои
коллективӣ (дастачамӣ)**

The process by which unions and firms agree on the terms of unemployment.

Давраи ҳаёт

life cycle

Дармоюли муқаррари тағйир ёфтани даромад дар тӯли ҳаёти шахс.

life cycle

Давраи ҳаёт

The regular pattern of income variation over a person's life.

Давраи соҳибкорӣ

Business cycle

Тағйир ёфтани вазъияти иқтисодӣ аз қаблани шугли аҳоли ва истехсол.

Average revenue	Даромади миёна
Total revenue divided by the quantity sold	
Даромади умумӣ	Total revenue
Маблағи даромади ширкат аз фурӯши маҳсулот.	
Total revenue	Даромади умумӣ
The amount a firm receives for the sale of its output	
Даромади ҳудудӣ (маржиналӣ)	Marginal revenue
Даромади иловагӣ аз фурӯши воҳиди молҳо ё хидматҳои гирифташуда.	
Marginal Revenue	Даромади ҳудудӣ (маржиналӣ)
The change in total revenue from an additional unit sold	
Даромадҳо	Revenue, earnings
Ҷоида; даромадҳо аз фурӯш.	
Revenue, earnings	Даромадҳо
Price times quantity or total sales.	

**Диаграмма ё нақшаи
Гирдгардиш**

**Circular-flow
diagram**

Модел (тамсила)-и иқтисодиёти фарзӣ, ки хара-
кати долларро дар бозорҳо байни хонаводаҳо
ва ширкатҳо нишон медиҳад.

**Circular-flow
diagram**

**Диаграмма ё нақшаи
гирдгардиш**

A visual model of the economy that shows how
dollars flow through markets among households
and firms.

Дефитсит (зиён)-и савдо

Trade deficit

Дар он ҷое вучуд дорад, ки воридот нисбати
содирот зиёд бошад; одатан ин ба зиёни муво-
зинати савдои чакана тааллуқ дорад.

Trade deficit

Дефитсит (зиён)-и савдо

An excess of exports over imports.

Дефлятсия

Deflation

Паст фурумадани сатҳи умумии нарх; даврае,
ки дар давоми он қобилияти харидории асъори
миллӣ баланд мешавад.

Deflation

Дефлятсия

A decrease in the general level of prices.

Диверсификатсия

Diversification

Тақсими таваккалӣ.

Diversification

Диверсификатсия

The reduction of risk achieved by replacing a single risk with a large number of smaller unrelated risks.

Дилеммаи маҳбусон

Prisoners' dilemma

Як намуди бозии шартӣ мебошад, ки он нишон медиҳад: чаро ҳамкорӣ барои маҳбусон душвор аст, новобаста аз он ки вай ба манфиати ҳар ду ҷониб аст.

Prisoners' dilemma

Дилеммаи маҳбусон

A particular "game" between two captured prisoners that illustrates why cooperation is difficult to maintain even when it is mutually beneficial

Поймолкунӣ

Job

(дискриминатсия) дар кор

discrimination

Амалиёти афзал шуморидани баъзе шахсон нисбати дигарон дар ҳолати ба кор қабул намудан, музди меҳнат додан ё ба вазифаи нав таъин

кардан бо сабабхое, ки ба сифати касб ва кобилияти меҳнат ҳеч умумияте надорад.

Job Discrimination (дискриминатсия) **Поймолкуни** дар кор

Differences in earnings that arise because of personal characteristics that are unrelated to job performance, especially those related to gender, race, or religion.

Поймолкунии нарх **Price discrimination**

Амалиёти фурӯши мол барои як ширкат бо нархи кам нисбати дигарон.

Price Discrimination **Поймолкунии нарх**

The business practice of selling the same good at different prices to different customers.

Дифференсиатсия (таффрика)-и мол **Product differentiation**

Раванди ба мол додани сифатҳои нодир.

Product differentiation **Дифференсиатсия** (таффрика)-и мол

the strategy of making a product appear to be different from similar products, regardless of whether it actually is.

Дихотомияи классикӣ   **Classical dichotomy**

Қудо кардани тағйирёбандаҳои исмӣ, сунъӣ ва воқеӣ дар назарияи иқтисод.

Classical dichotomy   **Дихотомияи классикӣ**

The theoretical separation of nominal and real variables.

Дефлятори ММД   **GDP deflator**

Ишондоди сатҳи нарх, ки дар таносуби ММД-и исмӣ бар ММД-и воқеӣ ва зарби арзиши он ба сатҳи ҳисоб карда мешавад.

GDP deflator   **Дефлятори ММД**

A measure of the price level calculated as the ratio of nominal GDP to real GDP times 100.

Дониши технологӣ   **Technological knowledge**

Имконияти ба таври аз ҳама самаранок истифода намудани маҳсулот ва хидматрасонӣ.

Technological knowledge   **Дониши технологӣ**
Society's understanding of the best ways to
produce goods and services.

Зариби андози миёна   **Average tax rate**
Андози умумиест, ки ба миқдори даромади
умумӣ тақсим карда, пардохта мешавад.

Average tax rate   **Зариби андози миёна**
Total taxes paid divided by total income

Зариби андози ҳудудӣ   **Marginal tax rate**
Андози иловағиест, ки аз ҳар доллари изофагии
даромади умумӣ пардохта мешавад.

Marginal tax rate   **Зариби андози ҳудудӣ**
The extra taxes paid on an additional dollar of in-
come

Захираҳо   **Inventory**
Молҳое, ки дар анборҳои корхона нигоҳ дошта
мешаванд.

Inventory**Захираҳо**

Keeping of goods in the place of work.

Захираҳои меҳнат**Human resources**

Қувваю кӯшиши ҷисмонӣ ва фикрӣ, ки барои истеҳсоли молҳо ва хидматҳо талаб карда мешаванд: (labor force): ҳамаи шахрвандони 16-сола ва калонтар, ки пайваста кор мекунанд, ё ки кор меҷӯянд.

Human resources**Захираҳои меҳнат**

The strength, skills, training, and talents of society's population that can be used to produce goods and services.

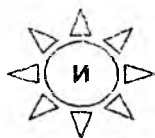
Захираҳои сармоя**Capital resources**

Ҷамъии истеҳсолот – заводҳо, таҷхизот, дастгоҳ, ки барои истеҳсоли молҳо ва хидматҳо истифода мешавад.

Capital resources**Захираҳои сармоя**

The buildings, machinery, roads, transportation equipment, and other longlasting items that can be used to produce goods and services.

Захирахон табиӣ	Natural resources
Сарватҳои табиӣ, ки ҳангоми пайдоиши молҳо ва хидматҳо истифода бурда мешаванд.	
Natural resources	Захирахон табиӣ
The inputs into the production of goods and services that are provided by nature, such as land, rivers, and mineral deposits.	
Зиёдатии даромад ба бучет	Budget surplus
Даромади изофагии бучет, ки аз хароҷоти он зиёд аст.	
Budget surplus	Зиёдатии даромад ба бучет
An excess of government receipts over government spending.	
Зиён (дефитсит)	Deficit
Зиёдшавии хароҷот нисбати даромадҳои дар бучет назардошта.	
Deficit	Зиён (дефитсит)
Excess of expenditure over income of the state.	

Ивазқунанда

Substitutes

Мол ва хидматҳое, ки молҳо ва хидматҳои дигарро иваз карда метавонанд.

Substitutes

Ивазқунанда

Two goods for which an increase in the price of one leads to an increase in the demand for the other

Изофа

Surplus

Ифёд шудани миқдори тақлифот нисбат ба таъабот дар бозор.

Surplus

Изофа

A situation in which quantity supplied is greater than quantity demanded.

Изофай бучет

Budget surplus

Бештар будани даромади бучет аз андоз нисбат ба хароҷоти бучети давлат.

Budget surplus

Изофай бучет

An excess of tax revenue over government spending

Изофаи истеъмолкунанда   **Consumer surplus**
Фарқи маблағи пулие, ки истеъмолкунанда хоҳиши пардохт намудан дорад ва маблағи аслие, ки истеъмолкунанда пардохт мекунад.

Consumer surplus   **Изофаи истеъмолкунанда**
The amount a buyer is willing to pay for a good minus the amount the buyer actually pays for it.

Изофаи тичорати хориҷӣ   **Trade surplus**
Зиёд будани содирот нисбат ба воридот.

Trade surplus   **Изофаи тичорати хориҷӣ**
An excess of exports over imports

Индексатсия   **Indexation**
Тағйир ёфтани даромад бо таъсири таваррум, ки тибқи қонун ва ё қарордод муайян карда шудааст.

Indexation   **Индексатсия**
The automatic correction by law or contract of a dollar amount for the effects of inflation

Индекс (намоя)-и нархи молҳои истеъмоли **Consumer price index – CPI**
Индексҳои ҷорӣ ба молҳо ва хидматҳои мавриди истифодаи оммавиरो бо нархҳои ҳамин гуна молҳо ва хидматҳои соли бунёди муқоиса мевунанд.

Consumer price index – CPI **Индекси (намоя)-и нархи молҳои истеъмоли**

A measure of inflation based on a market basket of goods and services that an average urban family would purchase; a measure of the overall cost of the goods and services bought by a typical consumer.

Инкишоф (равнак) **Expansion**
Марҳалаи фаъолиятнокӣ, ки баъди пастравӣ фаро мерасад, ки он ҷоннокшавии иқтисодиёт ба амал меояд.

Expansion **Инкишоф (равнак)**
Periods of rising total output as measured by rising real GNP.

Инфлятсия

(бекурбшавӣ, таваррум)

Costpush

inflation

Боло рафтани нархҳо, ки бо афзоиши сарфу харочот ба истехсоли маҳсулот алоқаманд аст.

**Costpush
inflation**

**Инфлятсия
(бекурбшавӣ, таваррум)**

Inflation caused by rising production costs and accompanied by falling real GXP caused by falling devaluation.

Инҳисор (монополия)

Monopoly

Ширкате мебошад, ки ғайри он ягон ширкати дигар маҳсулоти ба он монанд намефурӯшад.

Monopoly

Инҳисор (монополия)

A firm that is the sole seller of a product without close substitutes.

Инҳисор (монополияи табиӣ) **Natural monopoly**

Ширкати инҳисорие, ки метавонад маҳсулот ва хидматрасониро бо харочоти камтар таклиф намояд. Ин амалро ду ва ё зиёда ширкат имкон надоранд.

natural monopoly   **Инҳисор (монополияи табиӣ)**
A monopoly that arises because a single firm can supply a good or service to an entire market at a smaller cost than could two or more firms.

Исрофкорӣ аз харочот   **Diseconomies of scale**
Вакте ки харочоти умумии миёнаи дарозмӯҳлат баробари зиёд шудани истеҳсоли маҳсулот азфзун мегардад.

Diseconomies of scale   **Исрофкорӣ аз харочот**
The property whereby longrun average total cost arises as the quantity of output increases

Истеъмоли   **Consumption**
Харочоти истеъмоли аҳоли барои маҳсулот ва хизматрасонӣ ба истиснои харидории манзили нав.

Consumption   **Истеъмоли**
Spending by house - holds on goods and services, with the exception of purchases of new housing.

Иттифоқи касаба**Union**

Иттиҳоди коргарон, ки бо ширкат оиди маош, пардохти иҷтимоӣ, шароити кор шартнома мебандад.

Union**Иттифоқи касаба**

A worker association that bargains with employers over wages, benefits, and working conditions.

Иттиҳодияи гумрук**Customs union**

Ташкилоти мамлакатҳое, ки байни худ оиди муқаррар намудани речаи савдои озод ва андозҳои ягона барои воридот аз мамлакатҳои сеюм созишнома бастаанд.

Customs union**Иттиҳодияи гумрук**

Groups of nations having free trade among themselves and unified tariff barriers with other countries.

Иттифоқи қарздиҳӣ**Credit****union**

Иттиҳоди одамоне, ки баъзе манфиатҳои умумӣ доранд ва барномаҳои пасандозиро, ба монан-

ин барномаҳои дигар ниҳодҳои пасандоз ба амал татбиқ менамоянд.

Credit union

Иттифоқи қарзлӣ

Nonprofit organizations that provide banklike services to members of a particular social or occupational group. Many labor unions have formed credit unions to provide financial services to their members, for example.

Иқтисоди пинҳонӣ

Underground economy

Мубодилаи молҳо ва хидматҳое, ки оиди онҳо ба идораи андоз маълумот ворид намешавад, бинобар ин андоз ситонида намешавад.

Underground economy

Иқтисоди пинҳонӣ

A term used to describe the "economy" in which unreported employment and unreported production and exchange of goods and services exist.

Иқтисоди сиёсӣ

Political economy

Омӯзиши фаъолияти давлат ба воситаи усулҳои таҳлили иқтисодӣ.

Political economy

Иқтисоди сиёсӣ

The study of gov - ernment using the analytic methods of economics.

Иқтисодиёт

Economics

Омӯзиши идоракунии захираҳои маҳдуди иқтисодӣ аз тарафи ҷомеа.

Economics

Иқтисодиёт

The study of how society manages its scarce resources.

**Иқтисодиёти баста
ё пӯшида**

**Closed
economy**

Иқтисодиёте, ки бо мамлакатҳои боқимонда ҳамкориҳои иқтисодӣ надорад.

**Closed
economy**

**Иқтисодиёти баста
ё пӯшида**

An economy that does not interact with other economies in the world.

Иқтисоди бозор

Market economy

Иқтисодиёте, ки дар он тақсими омилҳои иқтисодӣ аз ҷониби маҷмӯи ширкатҳо ва аҳоли,

ки дар бозорҳои маҳсулот ва хизматрасонӣ ба ҳам муносибат доранд, ба амал меояд.

Market economy

Иқтисоди бозорӣ

An economy that allocates resources through the decentralized decisions of many firms and households as they interact in markets for goods and services.

Иқтисодиёти озод

Open economy

Иқтисодиёти кишваре, ки озодона бо дигар мамлакатҳои дунё ҳамкорӣ мекунад.

Open economy

Иқтисодиёти озод

An economy that interacts freely with other economies around the world

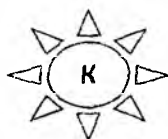
Иқтисоди фармонфармой

Command economy

Шизоми иқтисодие, ки дар он воситаҳои асосии истеҳсолот ба давлат тааллуқ доранд, захираҳо бошанд, дар асоси банақшагирии марказонида тақсим мегарданд.

Command economy   **Иқтисоди ғармоифармоӣ**

An economic system that answers the questions of what, how, and for whom to produce primarily through social choices made by a central planning agency. It is characterized by detailed central planning and little free enterprise.

Камчинӣ

Shortage

Вазъияте, ки дар он ҳаҷми талабот аз ҳаҷми тақлифот зиёдтар аст.

Shortage

Камчинӣ

A situation in which quantity demanded is greater than quantity supplied.

Капитализм

Capitalism

Низоми иқтисодие, ки ба моликияти хусусӣ ба омилҳои истеҳсолот, рақобат бо мақсади ба даст овардани арзиши изофа асос ёфтааст.

Capitalism

Капитализм

An economic system of private property rights where markets are used to make decentralized allocation, production, and distribution decisions.

Картел

Cartel

Гурӯҳи шартнома як хел амал кардани як гурӯҳи ширкатҳо

Cartel

Картел

A group of firms acting in unison

Касри бюджет

Budget deficit

Хароҷоти изофаи бучети ҳукумат нисбат ба ғайримадба бучет

Касри тиҷорати хориҷӣ

Trade deficit

Ҳаҷми бӯдани воридот нисбат ба содирот.

Trade deficit

Касри тиҷорати хориҷӣ

An excess of imports over exports.

Қаҷағтаи бетафовутӣ

Indifference curve

Қобачогузориҳои дастаҳои истеъмолиро нишон медиҳад, ки ба истеъмоликунанда ҳисси қаноатмандии якхеларо таъмин менамоянд.

Indifference curve   **Қаҷхаттаи бетафовутӣ**

A curve that shows consumption bundles that give the consumer the same level of satisfaction.

Қаҷхаттаи имкониятҳои истеҳсоли   **Production possibilities frontier**

Қадвале, ки истеҳсоли ду намуди маҳсулотро нишон медиҳад. Иқтисодиёт метавонад, бо омилҳои истеҳсоли ва технологияҳои дастрасбуда истеҳсол намояд.

Production possibilities frontier   **Қаҷхаттаи имкониятҳои истеҳсоли**

A graph that shows the combinations of output that the economy can possibly produce given the available factors of production and the available production technology

Қаҷхаттаи талабот   **Demand curve**

Қадвали вобастагии байни нархи маҳсулот ва миқдори талабот ба маҳсулот.

Demand curve   **Қаҷхаттаи талабот**

A graph of the relationship between the price of a good and the quantity demanded

Качх аттаи таклифот

Supply curve

Чидвали вобастагии нархи махсулот ва таклифоти он дар бозор.

Supply curve

Качх аттаи таклифот

A graph of the relationship between the price of a good and the quantity supplied.

Качх аттаи Филипе

Phillips curve

Качхаттае, ки вобастагии байни таваррум ва бекорию дар маржилаи кӯтоҳмуддат нишон медиҳад.

Phillips curve

Качх аттаи Филипе

A curve that shows the shortrun tradeoff between inflation and unemployment.

Коллизия

Collusion

Иттифои шартнома байни ширкатҳо ва қабули қарори якҷоя оид ба истеҳсоли об ва нархгузорию якхела.

Collusion

Коллизия

An agreement among firms in a market about quantities to produce or prices to charge.

Коргарони ноумедшуда   **Discouraged workers**
Нафароне, ки қобилияти кор доранд, аммо ба
чустучӯи кор машғул нестанд.

Discouraged workers   **Коргарони ноумедшуда**
Individuals who would like to work but have given
up looking for a job.

Корпартоӣ   **Strike**
Боздоштани истехсол бо мақсади ба қабули
шартҳои иттифокҳои касаба маҷбур кардани
маъмурият.

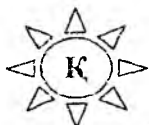
Strike   **Корпартоӣ**
A situation in which organized labor withholds its
services in order to gain concessions from an emp-
loyer; the organized withdrawal of labor from a
firm by a union.

Коеффитсиент (зариб)-и   **Marginal rate**
ивазшавии худудӣ   **of substitution**
Таносубест, ки истеъмолкунанда розӣ аст як
намуди молро бо моли дигар иваз намояд.

**Marginal rate
of substitution**

**Кoeffitsient (zariб)-и
и вазшавии худудӣ**

The rate at which a consumer is willing to trade one good for another.

Қонунгузори зиддинхсорӣ

Antitrust laws

Қонунҳое, ки амалиёти кам шудани рақобат ва қарзиши монополияҳоро манъ мекунад.

Antitrust laws

Қонунгузори зиддинхсорӣ

Laws designed to prevent businesses from engaging in activities that reduce competition, set price, or in other ways restrain trade.

Қонуни тақлифот

Law of supply

Назариёе, ки тибқи он, ҳангоми баробар будани ҳамаи шартҳо, тақлифоти маҳсулот дар мавриди баланд шудани нархи он зиёд мегардад.

Law of supply**Қонуни таклифот**

the claim that, other things equal, the quantity supplied of a good rises when the price of the good rises

Қонуни талабот**Law of demand**

Ҳангоми шартҳои баробар нисбат ба нархи баланд бо нархҳои арзон бештар молҳо ба фурӯш мераванд.

Law of demand**Қонуни талабот**

The claim that, other things equal, the quantity demanded of a good falls when the price of the good rises

**Қонуни таклифот
ва талабот****Law of supply and
demand**

Назарияе, ки тибқи он нархи дилхоҳи маҳсулот чунон тағйир меёбад, ки ҳаҷми таклифоти маҳсулот ва ҳаҷми талаботи онро ба тавозун меорад.

Law of supply and demand

Қонуни тақлифот ва талабот

The claim that the price of any good adjusts to bring the quantity supplied and the quantity demanded for that good into balance.

**Қурби номиналӣ,
ё исмнии асъор**

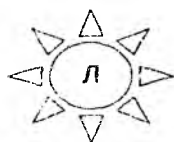
**Nominal
exchange rate**

Қурбе, ки мувофиқи он асъори як мамлакат ба асъори мамлакати дигар мубодила мешавад.

**Nominal
exchange rate**

**Қурби номиналӣ,
ё исмнии асъор**

the rate at which a person can trade the currency of one country for the currency of another.

Либерализм

Liberalism

Аз ҳамаи сиёсӣ, ки тибқи он ҳукуматдорон қарорҳои сиёсатеро интихоб менамоянд, ки аз ҳамаи нозирони бегараз зери «ниқоби гофилӣ» ҷудолатона пазируфта шудаанд.

Liberalism

Либерализм

A political philosophy according to which the

government should choose policies deemed just, as evaluated by an impartial observer behind a “veil of ignorance”.

Либертарианизм

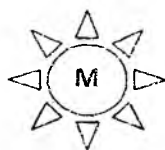
libertarianism

Фалсафай сиёсӣ, ки тибқи таълимоти он давлат бояд ҷинояткоронро ҷазо диҳад ва иҷрои шартномаҳои ихтиёриро таъмин намояд, вале ба тақсимошти даромад дахл накунад.

libertarianism

Либертарианизм

The political philosophy according to which the government should punish crimes and enforce voluntary agreements but not redistribute income.

Маблағҳои бозоргир

Liquidity

Сабукӣ, ки ба воситаи он пасандозҳо ва дигар бурдҳо метавонанд, ба пули нақд иваз шаванд.

Liquidity

Маблағҳои бозоргир

The characteristic of an asset that enables it to be quickly and easily converted into cash without loss

... value; an ease with which an asset can be converted into the economy's medium of exchange.

Макроиктисодиёт

Macroeconomics

Муъзиши падидаҳои мебошад, ки ба кулли иктисодиёт хосанд, аз қабили таваррум, бекорӣ ва рушди иктисодиёт.

Macroeconomics

Макроиктисодиёт

The study of economywide phenomena, including inflation, unemployment, and economic growth.

Маҳдудият

Scarcity

Мокифоягии тақлифоти захираҳои истеҳсолӣ ё ни молҳои истеъмолӣ дар муқоиса бо талабот ба онҳо аз ҷониби истеҳсолкунандагон ва ё истеъмолгарон.

Scarcity

Маҳдудият

The problem that exists when the resources available to the economy are insufficient to satisfy the unlimited human desires; the limited nature of society's resources.

Маҳдудияти бучет

Budget constraint

Маҳдуд будани ҳаҷми истеъмоли вобаста ба даромад.

Budget constraint

Маҳдудияти бучет

The limit on the consumption bundles that a consumer can afford.

Маҳсулноқӣ

Productivity

Истеҳсол ва бароварди молҳо ва хидматҳо дар воҳиди вақт барои як каси шуғлварзида ё як ширкат ё барои ҳамаи иқтисодиёт.

Productivity

Маҳсулноқӣ

The quantity of goods and services produced from each hour of a worker's time

**Маҳсулоти камталабот
ё дуюмдараҷа**

**Inferior
good**

Маҳсулоте мебошад, ки бинобар афзудани даромад, талабот ба он кам мешавад.

**Inferior
good**

**Маҳсулоти камталабот
ё дуюмдараҷа**

A good for which, other things equal, an increase in income leads to a decrease in demand.

**Маҳсулоти умумии
дохилӣ (МУД)**

**Gross domestic
product (GDP)**

Арзиши чамъи молҳо ва хидматҳо, ки дар давоми сол дар ҳудуди мамлакат истеҳсол гардидаанд.

**Gross domestic
product (GDP)**

**Маҳсулоти умумии
дохилӣ (МУД)**

The market value of all final goods and services produced within a country in a given period of time.

**Маҳсулоти умумии
миллӣ (МУМ)**

**Gross national
product (GNP)**

Нишондиҳандае, ки ҳаҷми солонаи истеҳсоли молҳо ва хидматҳои ин ё он малакатро нишон медиҳад.

**Маҷмӯи маҳсулоти
дохилӣ (ММД)**

**Gross domestic
product (GDP)**

Арзиши бозори маҷмӯи маҳсулот ва хидматрасонии низоми, ки дар муддати муайяни вақт дар мамлакат истеҳсол шудаанд.

Gross domestic product (GDP)

Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД)

The market value of all final goods and services produced within a country in a given period of time.

ММД-и воқеӣ

Real GDP

Истеҳсоли маҳсулот ва хидматрасонӣ бо нархҳои доимӣ.

Real GDP

ММД-и воқеӣ

The production of goods and services valued at constant prices.

ММД-и номиналӣ, ё исмӣ

Nominal GDP

Истеҳсоли маҳсулот ва хидматрасонӣ, ки бо нархҳои ҷорӣ таҷассум ёфтаанд.

Nominal GDP

ММД-и номиналӣ ё исмӣ

The production of goods and services valued at current prices.

**Маҳсулоти умумии
миллӣ (МУМ)**

**Gross national
product (GNP)**

Нишондиҳандае, ки ҳаҷми солонаи истеҳсоли
молҳо ва хидматҳои ин ё он мамлакатро нишон
медихад.

**Gross national
Product (GNP)**

**Маҳсулоти умумии
миллӣ (МУМ)**

The market value in current prices of all final go-
ods and services produced in an economy in a spe-
cified period of time (usually a year).

Public goods

Маҳсулоти ҷамъиятӣ

Goods that are neither excludable nor rival in
consumption.

Меъёри андози интиҳой

Marginal tax rate

Андозе, ки аз ҳар як доллари даромади иловагӣ
бардохт карда мешавад.

Marginal tax rate

Меъёри андози интиҳой

The extra taxes paid on an additional dollar of
income.

Меъёри бозтамвил ё ҳисобгирӣ   **Discount rate**
Ҷоизе, ки Бонки Федерали ҳангоми қарз додан аз бонкҳои баҳши хусусӣ меситонад.

Discount rate   **Меъёри бозтамвил ё ҳисобгирӣ**
The interest rate on the loans that the Fed makes to banks.

Меъёри қарзи федеролӣ   **Federal funds rate**
Ҷоизи қарзе, ки бонкҳои баҳши хусусӣ барои қарзи шабонарӯзӣ аз якдигар меситонанд.

Federal funds rate   **Меъёри қарзи федеролӣ**
The interest rate at which banks make overnight loans to one another.

Меъёри ҳисоб   **Discount rate**
Ҷоиз, низоми захиравии бонки миллӣ аз қарзхое, ки ба бонкҳо ва дигар ниҳодҳои молиявӣ дода мешавад, ин ҷоизро меситонад.

Discount rate

Меъёри ҳисоб

The interest rate that commercial banks are charged when they borrow shortterm funds from their Federal Reserve district bank; the interest rate on the loans that the Fed makes to banks.

Макроиқтисод

Microeconomics

Ҷамъиши қарорҳои иқтисодӣ, ки аз тарафи истеҳсолгарон ва корхонаҳои алоҳида аз рӯи баёнгибор гирифтани шароити бозор қабул карда мешаванд.

Microeconomics

Микроиқтисод

The study of how households and firms make decisions and how they interact in markets.

Миқдори тавозун

Equilibrium quantity

Ҷамъабарии миқдори тақлифоти маҳсулот ва талабот ба он.

Equilibrium quantity

Миқдори тавозун

The quantity supplied and the quantity demanded at the equilibrium price.

Меъёри захира (бонк)

Reserve ratio

Ин таносуби он воситаҳоест, ки бонкҳо ӯҳдадоранд, ба сифати захира, бо миқвори умумии воситаҳо, дар бонки миллии интизоҳ доранд.

Reserve ratio

Меъёри захира (бонк)

The fraction of deposits that banks hold as reserves.

Моли Гифен

Giffen good

Маҳсулоте, ки бинобар афзудани нархи он талабот зиёд мешавад.

Giffen good

Моли Гифен

A good for which an increase in the price raises the quantity demanded.

**Молҳои иловакунанда
ё пуркунанда**

**Complementary
goods**

Ҷуфти молҳои мебошанд, ки якҷоя истифода бурда мешаванд. Масалан, мошини сабуқрав ва бензин, компютер ва барномаҳои молҳои, ки одатан якҷоя истифода мешаванд.

**Complementary
goods**

**Молҳои иловакунанда
ё пуркунанда**

Goods or services that are used together, thereby enhancing each other's value; for example, a tape player and cassettes; two goods for which an increase in the price of one leads to a decrease in the demand for the other.

Моли муқаррарӣ

Normal good

Молҳое мебошанд, ки дар ҳолати бетағйир будани дигар омилҳо зиёдшавии даромад ба ифзудани талабот меорад.

Normal good

Моли муқаррарӣ

A good for which an increase in income raises the quantity demanded

**Моли дуҷумдараҷа
ё пастимасраф**

**Inferior
good**

Молҳое мебошанд, ки дар ҳолати бетағйир будани дигар омилҳо зиёдшавии даромад ба кам шудани талабот меорад.

**Inferior
good**

**Мале дуомадараҷа
ё настмасраф**

A good for which an increase in income reduces the quantity demanded.

Молия

Finance

Илм оиди омӯзиши истифодаи воситаҳои пул дар муддати муайян ва идоракунии хавфи ба он марбут.

Finance

Молия

The field that studies how people make decisions regarding the allocation of resources over time and the handling of risk.

Монополия – инхисор

Monopoly

Бозоре, ки дар он фақат як фурӯшанда амал мекунад.

Monopoly

Монополия – инхисор

A firm that is the sole seller of a product without close substitutes.

Мувозана ё тавозуни
(баланс) савдо

**Balance
of trade**

Дарқияти байни ҳаҷми воридот (импорт) ва
баридот (экспорт)-и молҳои давлати мазкур.

**Balance
of trade**

**Мувозана ё тавозуни
(баланс) савдо**

The value of exports minus the value of imports.

Музди меҳнат

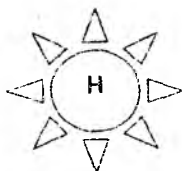
Wages, salary

Нарҳе, ки барои истифодаи меҳнати ягон кас
бардохта мешавад.

Wages, salary

Музди меҳнат

Compensation to households for use of their indi-
vidual labor. Wages are the largest source of
household income.

Назарияи бозӣ

Game theory

Омузиши рафтори одамон дар вазиятҳои
мураккаб.

Game theory

Назари яи бозӣ

The study of how people behave in strategic situations.

Назари яи интихобкунандаи
миёна

Median
voter theorem

Натиҷаи риёзӣ буда, гувоҳи он аст, ки агар интихобкунандагон аз байни як қатор нуқтаҳо интихоб кунанд ва ҳар як интихобкунанда нуқтаи аз ҳама ба ӯ афзалиятнокро интихоб намоянд, он гоҳ мувофиқи қоидаи аксарияти овозҳо онҳо нуқтаи интихобкунандаи мобайниро афзал меёранд.

Median
voter theorem

Назари яи интихобкунандаи
миёна

A mathematical result showing that if voters are choosing a point along a line and each voter wants the point closest to his most preferred point, then majority rule will pick the most preferred point of the median voter.

Назарияи ғайриимконпазирии Эрроу **Arrow's impossibility theorem**

Натиҷаи риёзӣ буда, онро ифода менамояд, ки дар ҳолати фарзияҳои муайян нақшаи пайвасти қардани афзалиятҳои шахсӣ ба маҷмӯи дурусти афзалиятҳои ҷамъиятӣ мавҷуд нест

Arrow's impossibility theorem **Назарияи ғайриимконпазирии Эрроу**

A mathematical result showing that under certain assumed conditions, there is no scheme for aggregating individual preferences into a valid set of social preferences.

Назарияи интизории оқилона **Rational expectations**

Таълимоте, ки мувофиқи он ҳаҷми пул сатҳи нархро муайян мекунад ва суръати афзоиши ҳаҷми пул сатҳи таваррумро муқаррар менамояд.

Rational expectations **Назарияи интизории оқилона**

The theory that people optimally use all the information they have, including information

about government policies when forecasting the future.

Назари яи ғоизи қарз   **Quantity equation**

Таълимоте, ки мувофиқи он ҳаҷми пул сатҳи нархро муайян мекунад ва суръати афзоиши ҳаҷми пул сатҳи таваррумро муқаррар менамояд.

Quantity equation   **Назари яи ғоизи қарз**

The equation $M \times V = P \times Y$ relates the quantity of money, the velocity of money, and the dollar value of the economy's output of goods and services.

Намоянда ё қорғар   **Price elasticity of demand**

Фарде, ки аз номин дигар шахс, ки принсипал, яъне сардор ном дорад, ғаъолият мекунад.

Price elasticity of demand   **Намоянда ё қорғар**

A measure of how much the quantity demanded of a good responds to a change in the price of that good, computed as the percentage change in quantity demanded divided by the percentage change in price.

change in price.

Нархи баробарвази

Equilibrium price

Нархи мол ё хидмате, ки дар як асно ҳаҷми талабот бо ҳаҷми пешниҳод мувофиқ меояд.

Equilibrium price

Нархи баробарвази

The price that balances quantity supplied and quantity demanded.

Нархи тавозун

Equilibrium price

Нархе, ки дар он миқдори пешниҳод ва талабот баробар аст.

Equilibrium price

Нархи тавозун

The price that balances quantity supplied and quantity demanded

Нархи ҷаҳонӣ

World price

Нархи маҳсулот, ки дар бозори ҷаҳон муайян шудааст.

World price

Нархи ҷаҳонӣ

The price of a good that prevails in the world market for that good.

Низоми иқтисод **Economic system**

Тарзи кор, ки мамлакат тавассути он масъалаҳои нарасидани захираҳои ҳаҷ миёнаҷад ва ба мақсадҳои иқтисодии худноқд мегардад.

Economic system **Низоми иқтисод**

The set of economic, political, and social institutions the society uses to solve the economic problem of scarcity.

Низоми молия **Financial system**

Маҷмуи муассисаҳои молия дар иқтисодиёт, ки талаботи сармоягузoronро ба воситаи пасандози амонатгузoron қонеъ мекунанд.

Financial system **Низоми молия**

The group of institutions in the economy that help to match one person's saving with another person's investment.

Нерӯи коргар **Labor force**

Шумораи умумии коргарон, ки ҳам бекорон ва ҳам коргаронеро, ки бо кор таъминанд, дарбар мегирад.

Labor force

Нерӯи коргар

The total number of workers, including both the employed and the unemployed.

Норасоӣ

Shortage

Ҳамон қадар маҳсулоти зиёдеро харидорон мехоҳанд ба даст оранд, нисбати онҳо, ки фурӯшандагон мехоҳанд бо нархи муайян фурӯшанд.

Shortage

Норасоӣ

A situation in which quantity demanded is greater than quantity supplied

Нуқсон ё ноқомии бозор

Market failure

Маънияти, ки дар он бозор омилҳои иқтисодиро ба таври самаранок тақсим карда наметавонад.

Market failure

Нуқсон ё ноқомии бозор

A situation in which a market left on its own fails to allocate resources efficiently.

Нуктаи худтаъминкунӣ
(харчи худро баровардан)

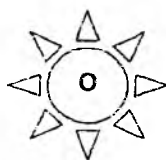
Breakeven
point

Сатҳи истехсолот, ки дар он андозаи харҷ ба даромад аз фурӯш баробар аст.

Breakeven
point

Нуктаи худтаъминкунӣ
(харчи худро баровардан)

The production level at which the firm earns zero economic profit; the level of output at which price equals ATC.

Олигополия

Oligopoly

Бозоре, ки дар он якчанд ширкатҳои калон ҳукмронӣ доранд.

Oligopoly

Олигополия

A market structure in which only a few sellers offer similar or identical products

Омили беруни

Externality

Таъсири чубронашавандаи рафтори як фард ба некӯахволии фарди дигар.

Externality

Омили берунӣ

The uncompensated impact of one person's actions on the wellbeing of a bystander.

Омили даромад

Income effect

Тағйир ёфтани истеъмол бинобар тағйир ёфтани нарх, ки мавқеи истеъмолкунандаро ба қадҳаттаи баландтар ва ё пасттари бетафовутӣ тағйир медиҳад.

Income effect

Омили даромад

The change in consumption that results when a price change moves the consumer to a higher or lower indifference curve.

Омили ҳавасмандкунанда

Incentive

Омиле, ки боиси фаъолгардии фард мебошад.

Incentive

Омили ҳавасмандкунанда

Something that induces a person to act.

Омилҳои истеҳсолот

Factors of production

Омилҳое, ки барои истеҳсоли маҳсулот ва хидматрасонӣ истифода мешаванд.

Factors of production**Омилҳои истехсолот**

The inputs used to produce goods and services.

Пардохтпазирӣ**Liquidity**

Имконияти ба воситаи муомилот табдил додани коғазҳои арзишнок.

Liquidity**Пардохтпазирӣ**

The ease with which an asset can be converted into the economy's medium of exchange.

Пардохтҳои трансфертӣ**Transfer payments**

Пардохтҳое, ки ба худ аз нав таксимкунии боигариҳо (баръакси хариди молҳо ё хидматҳо)-ро нишон медиҳад. Ба онҳо, масалан, кӯмакпулӣ оиди таъминоти иҷтимоӣ, нафақаҳо, хайру эҳсонкорӣ тааллуқ доранд.

Transfer payments**Пардохтҳои трансфертӣ**

Payments made from government to private individuals for which no good or service is expected in

return. Social security benefits and unemployment payments are examples of transfer payments.

Пасандози бахши давлат **Public saving**

Даромад аз андоз мебошад, ки дар буҷеги давлат, баъд аз харочоти давлатӣ боқӣ мемонад.

Public saving **Пасандози бахши давлат**

The tax revenue that the government has left after paying for its spending.

Пасандози бахши хусусӣ **Private saving**

Даромаде, ки баъд аз истеъмор ва пардохти андоз боқӣ мемонад.

Private saving **Пасандози бахши хусусӣ**

The income that households have left after paying for taxes and consumption.

Пасандози миллӣ **National saving**

Даромади умумӣ дар иқтисодиёт, ки баъд аз харочоти истеъмор ва харочоти давлат боқӣ мемонад.

National saving**Насандози миллӣ**

The total income in the economy that remains after paying for consumption and government purchases.

Пешниход (таклифот)**Supply**

Миқдори молҳое, ки савдогарон ба харидор дар маҳалли мазкур ва ҳуди ҳозир аз рӯи ин ё он нархи дигар ба фурӯхтан тайёранд.

Supply**Пешниход (таклифот)**

The relationship between the price of a good and the quantity of it that causes willing and able to sell. The supply curve shows the quantity supplied at each price, all factors except price considered constant.

Пул**Money**

Ҳамаи он чизҳое, ки барои пардохтани арзиши мол ва хидматҳо қабул карда шудааст.

Money**Пул**

The set of assets in an economy that people regularly use to buy goods and services from other people.

Пулҳои нақд**Currency**

Пулҳои қоғазӣ ва танга, ки аз тарафи Ҳукумати ҷумҳурӣ бароварда мешаванд.

Currency**Пулҳои нақд**

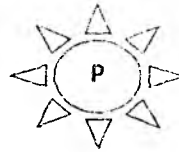
The paper bills and coins in the hands of the public.

Пули мол**Fiat money**

Як намуди пул мебошад, ки арзиши дохилӣ дорад.

Fiat money**Пули мол**

Money without intrinsic value that is used as money because of government decree.

**Рақобати
инҳисорӣ**

**Monopolistic
competition**

Бозоре, ки дар он шумораи зиёди ширкатҳо молҳои монанд, (вале гуногуннавъ) мефурӯшанд.

**Monopolistic
competition**

**Рақобати
инҳисорӣ**

A market structure in which many firms sell products that are similar but not identical.

Ресессия

Recession

Ҷараёни паст шудани даромади воқеӣ ва афзудани сатҳи бекорӣ.

Recession

Ресессия

A period of declining real incomes and rising unemployment.

Рушди иқтисод

Economic growth

Афзоиши ҳаҷми умумии истеҳсолот дар иқтисодиёт дар давраи муайян.

Economic growth

Рушди иктисод

An increase in the economy's overall ability to produce goods and services.

**Рушди инҳисорӣ
ё монополистӣ**

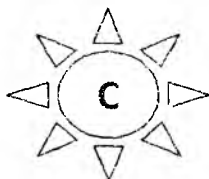
**Monopolistic
competition**

Соҳтори бозор мебошад, ки дар он ширкатҳои мухталиф маҳсулоти ба ҳам монанд, аммо гуногун мефурӯшанд.

**Monopolistic
competition**

**Рушди инҳисорӣ
ё монополистӣ**

A market structure in which many firms sell products that are similar but not identical.

Самаранокӣ

Efficiency

Хусусияти натиҷагирии низои аз манбаъҳои маҳдуди иктисодӣ дар ҳома дилҳо.

Efficiency

Самаранокӣ

The property of society getting the most it can from its scarce resources.

**Самари пастравни
фоиданокии худудӣ**

**Diminishing
marginal utility**

Воҳиди охирини мол ба истеъмомгар нисбати
пешина қаноатмандии кам меоварад.

**Diminishing
marginal utility**

**Самари пастравни
фоиданокии худудӣ**

The property that marginal utility declines as the
quantity consumed per unit of time increases.

Сарватҳои табиӣ

Natural resources

Омилҳои истеҳсолот аз қабилӣ замин, дарё ва
канданиҳои ғоиданок, ки дар истеҳсоли
маҳсулот ва хидматрасонӣ истифода мешаванд.

Natural resources

Сарватҳои табиӣ

The inputs into the production of goods and
services that are provided by nature, such as land,
rivers, and mineral deposits.

Сардор, ё принципал

Principal

Шахсе, ки ба манфиати $\bar{y}$ намоянда амал
мекунад.

Principal**Сардор, ё принсипал**

A person for whom another person, called the agent, is performing some act.

Сармоя**Capital**

Дастгоҳ ва таҷҳизот, ки дар истехсоли маҳсулот ва хидматрасонӣ истифода мешаванд.

Capital**Сармоя**

The equipment and structures used to produce goods and services.

Сармоягузорӣ (инвеститсия)**Investment**

Истифодаи пулхо барои ба даст овардани сармояи асли (таҷҳизот, дастгоҳҳои нав, биноҳои истехсолӣ), ки барои истехсоли молхо ва хидматҳо таъин шудаанд.

Investment**Сармоягузорӣ (инвеститсия)**

Spending on capital equipment, inventories, and structures, including household purchases of new housing.

Сармояи инсон**Human capital**

Дониш ва малака, ки коргар онҳоро дар чараёни таълим, такмили малака ва таҷриба ба даст меоранд.

Human capital**Сармояи инсон**

The knowledge and skills that workers acquire through education, training, and experience.

Сармояи истеҳсолот**Physical capital**

Захираи таҷҳизот ва дастгоҳ, ки барои истеҳсоли маҳсулот ва хидматрасонӣ истеҳсол мешаванд.

Physical capital**Сармояи истеҳсолот**

The stock of equipment and structures that are used to produce goods and services.

**Сарфа дар андоза,
Ё масштаби истеҳсолот****Economy
of scale**

Кам кардани хароҷоти қиёсӣ ба воҳиди маҳсулот (ё ки хидмат) ҳангоми истеҳсоли оммавии он.

**Economy of
scale**

**Сарфа дар андоза,
ё масштаби истеҳсолот**

Factors that reduce average cost as production expands in the long run; the property whereby longrun average total cost falls as the quantity of output increases.

Сатҳи бекорӣ

Unemployment rate

Индикатори (намоя) фаъолиятнокии иқтисодӣ, ки муносибати бузургии аҳолии қобили меҳнатро ба шумораи умумии одамон, ки кор меҷӯянд, нишон медиҳад; фоизи аҳолии қобилияти меҳнатдошта, ки имконияти барои худ шуғл ёфтандро надоранд.

Unemployment rate

Сатҳи бекорӣ

A measure of the unemployment problem. The unemployment rate is equal to the number of unemployed workers as a percentage of the labor force; the percentage of the labor force that is unemployed.

Сатҳи камбизоатӣ

Poverty rate

Ҷоизи оилаҳое, ки даромади онҳо аз хати камбизоатӣ паस्तтар мебошад.

Poverty rate

Сатҳи камбизоатӣ

The percentage of the population whose family income falls below an absolute level called the poverty line.

Сатҳи миёнаи андоз

Average tax rate

Таносуби маҷмӯи андозҳои пардохтшуда ва даромади умумӣ.

Average tax rate

Сатҳи миёнаи андоз

Total taxes paid divided by total income.

**Сатҳи табиини
бекорӣ**

**Natural rate of
unemployment**

Сатҳи табиини бекорӣ, ки дар атрофии он бекорӣ тағйир меёбад.

**Natural rate of
unemployment**

**Сатҳи табиини
бекорӣ**

The normal rate of unemployment around which the unemployment rate fluctuates.

Сатҳи таваррум

Inflation rate

Ғағйирёбии шохиси нарх нисбат ба муддати гузаштаи вақт, ки дар фоиз ифода меёбад.

Inflation rate

Сатҳи таваррум

The percentage change in the price index from the preceding period.

Саҳмия (аксия)

Stock

Қоғази қиматнок, ки хиссаи соҳиби саҳмияро дар моликияти ширкат нишон медиҳад.

Stock

Саҳмия (аксия)

A claim to partial ownership in a firm.

Сиёсати бюджет ва андоз

Fiscal policy

Муайян кардани сатҳи хароҷоти давлат ва андозситонӣ аз ҷониби ҳукуматдорон.

Fiscal policy

Сиёсати бюджет ва андоз

The setting of the level of government spending and taxation by government policymakers

Сиёсати монетарӣ

Monetary policy

Истифодаи низоми давлатии захираҳо аз ҳукук-хояш оиди назорат аз болои захираҳои пул ва

қарздиҳӣ барои таъсиррасонӣ ба фаъолият-
мандии иқтисодӣ дар мамлакат, аз ҷумла ба-
рои амалӣ кардани назорат аз болои беқурб-
шавӣ ва хавасмандсозии болоравии иқтисодӣ.

Monetary policy

Сиёсати монетарӣ

The setting of the money supply by policymakers
in the central bank.

Сикли (даври) фаъоли иқтисодии қор

Business cycle

Лапиши даврагӣ, ки ба иқтисодиёт мансуб аст,
ба худ авҷгирӣ, болоравӣ, пастравӣ ва нуқтаи
поёниро дарбар мегирад.

Business cycle

Сикли (даври) фаъоли иқтисодии қор

followed by periods of declining output and inco-
me; fluctuations in economic activity, such as emp-
loyment and production.

Содирот

Export

Молҳо ва хидматҳое, ки ба харидорони хориҷӣ аз ҳудуди мамлакат бароварда, фурӯхта мешаванд.

Export

Содирот

Goods produced domestically and sold abroad

Содироти соф (тоза)

Net exports

Фарқияти арзиши молҳои воридшаванда ва содиршаванда дар соли муайян.

Net exports

Содироти соф (тоза)

Spending on domestically produced goods by foreigners (exports) minus spending on foreign goods by domestic residents (imports); the value of a nation's exports minus the value of its imports; also called the trade balance.

Содироти софи сармоя

Net capital outflow

Фарқи байни харидории дороиҳои хориҷӣ аз тарафи шаҳрвандони дохилӣ ва харидории дороиҳои дохилӣ аз тарафи шаҳрвандони хориҷӣ.

Net capital outflow   **Солироғи софи сармоя**
The purchase of foreign assets by domestic residents minus the purchase of domestic assets by foreigners.

Соли бунёди   **Base year**
Бузургии нишондиҳандаест барои соли муайян, ки ҳангоми бунёди намояҳо ба кадри 100% қабул карда мешавад.

Base year   **Соли бунёди**
A reference year used to construct a price index. The price index market basket is constructed for the base year.

Соҳибкори инфироди   **Sole**
ягонаи хусусӣ   **proprietorship**
Бизнесе, ки шахсан ба як соҳиб тааллуқ дорад.

Sole   **Соҳибкори инфироди**
proprietorship   **ягонаи хусусӣ**
A business firm that is owned by a single individual who receives all the firm's profits and is liable for all the firm's debts.

Соҳибкор**Entrepreneur**

Шахсе, ки кори худро ба умеди ба даст овардани фоида ташкил кардааст; ҳар фарде, ки ба-рои пеш бурдани кори худ ташкилкунӣ, идоракунӣ, инчунин таваккалиро ба зимма гирифтааст.

Entrepreneur**Соҳибкор**

Individuals who organize resources for production, form new enterprises, or make innovations in production. Entrepreneurs accept the risk of failure in exchange for the potential of financial gain.

**Стабилизаторҳои
(тасбитгар) автоматӣ****Automatic
stabilizers**

Хусусиятҳои низоми иқтисодӣ, ки ба кам намудани таъсири дигаргунашавии сиклҳои фаъоли корӣ имконият медиҳад. Аз ҳисоби ин пулгузорӣ дар давраи таназзули иқтисодӣ зиёд шуда, вақти беқурбшавӣ (таваррум) бошад, гирифтани пул аз иқтисодӣ ба амал меояд.

Automatic stabilizers

**Стабилизаторҳои
(табиғӣ) автоматӣ**

A system of institutional structures whose purpose is to moderate the effects of changes in the equilibrium levels of income and employment; changes in fiscal policy that stimulate aggregate demand when the economy goes into a recession without policy-makers having to take any deliberate action.

Стагфлятсия

Stagflation

Паст шудани ҳаҷми истеҳсол ва афзудани сатҳи нарх.

Stagflation

Стагфлятсия

A period of falling output and rising prices.

Суғуртаи бекорӣ

Unemployment insurance

Барномаи давлат, ки қисман даромади коргаронро дар мавриди бекор шудани онҳо ҷуброн мекунад.

Unemployment insurance

Суғуртаи бекорӣ

A government program that partially protects workers' incomes when they become unemployed.

Сугуртаи иҷтимоӣ

Social insurance

Сиёсати давлат, ки ба ҳифзи аҳоли аз вазъияти ногувори иқтисодӣ равона карда шудааст.

Social insurance

Сугуртаи иҷтимоӣ

Government policy aimed at protecting people against the risk of adverse event.

Судмандӣ

Incentive

Сабабҳое, ки ин ё он ҷаъолият иҷро мешавад. Дар шароити иқтисоди бозорӣ фонда, фоиз, музди кор, иҷорапулӣ (рента) – ҳамаи ин сабаби судмандӣ аст.

Incentive

Судмандӣ

The forces that influence or encourage an action or choice; something that induces a person to act. Economic incentives exert a strong effect on the choice behavior of members of our society.

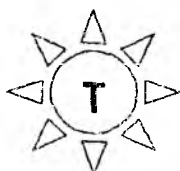
Суръати беқурбшавӣ

Rate of inflation

Болоравии солонаи сатҳи умумии нархҳо ба ҳисоби фоизҳо.

Rate of inflation**Суръати бекурбшавӣ**

A measure of the rate of increase in the general level of prices in a given period of time; the percentage change in the price index from the preceding period.

Таваррум**Inflation**

Афзудани сатҳи умумии нарх дар иқтисодиёт.

Inflation**Таваррум**

An increase in the overall level of prices in the economy.

Тавозун**Equilibrium**

Қарор гирифтани нарх дар он сатҳ, ки таклифот ва талабот ба ҳам баробар мебошанд.

Equilibrium**Тавозун**

A situation in which the market price has reached the level at which quantity supplied equals quantity demanded.

Тавозун **Balance of**
(баланс)-и пардохт **payments**

Ифодаи ҳосили чамъи ҳамаи хариду фурӯш бо ширкатҳои хориҷӣ; ҳуҷҷати пардохт, ки дар он ҳамаи воситаҳои ҳамин мамлакат аз дигар мамлакат гирифта ва ба онҳо пардохтшуда қайд гаштаанд.

Balance of **Тавозун**
payments **(баланс)-и пардохт**

The record of a nation's international payments; total money inflows minus total money outflows.

Тавозуни тичорат **Trade balance**

Арзиши фарқи содирот ва воридоти кишвар, ки он содироти соф низ ном дорад.

Trade balance **Тавозуни тичорат**

The value of a nation's exports minus the value of its imports; also called net exports.

Тағйирёбандаҳои воқеӣ **Real variables**

Тағйирёбандаҳое, ки дар нишондоди ғайрипулӣ ифода мешаванд.

Real variables   Тағйирёбандаҳои воқеӣ

Variables measured in physical units.

Тағйирёбандаҳои исмӣ   **Nominal variables**

Тағйирёбанадаҳое, ки дар воҳиди пул инъикос мешаванд.

Nominal variables   Тағйирёбандаҳои исмӣ

Variables measured in monetary units.

Талабот   **Demand**

Хоҳиш ва имконияти харидор барои маҳз дар ҳамин ҷо ва ҳуди ҳозир харидани маҳсулот ё ки хидмат бо нархҳои гуногун.

Demand   **Талабот**

The relationship between the price of a good and the amount of it that consumers are willing and able to purchase in a given period of time. The demand curve shows the quantity demanded per unit of time at each possible price, with all factors except price assumed constant.

Талаботи беқурбшавӣ   **Demand-pull inflation**

Баланд шудани нарх ба сабаби бо суръати тез афзоиш ёфтани талабот нисбат ба имкониятҳои саноат оиди қонеъсозии он.

Demand- pull inflation   **Талаботи беқурбшавӣ**

Inflation accompanied by rising real GNP caused by increases in aggregate demands.

Талаботи захираҳои   **Reserve**
ҳатмӣ   **requirements**

Меъёри захираҳои ақал аз қисми муайяни пасандоз, ки тибқи қонунгузорӣ банкҳо бояд онро нигоҳ доранд.

Reserve   **Талаботи захираҳои**
requirements   **ҳатмӣ**

Regulations on the minimum amount of reserves that banks must hold against deposits.

Таназзул   **Recession**

Нуқтаи аз ҳама поёнии давраи фаъолиятнокии қор; давраи поёнии фаъоли қор ва болоравии бекорӣ.

Recession**Тан аззул**

Periods of declining total output as measured by falling real GNP; a period of declining real incomes and rising unemployment. Unemployment rates generally increase during recessions.

Тан осуби захираҳои ҳатмӣ**Reserve ratio**

Як қисми пасандоз, ки онро банк чун захира нигоҳ медорад.

Reserve ratio**Тан осуби захираҳои ҳатмӣ**

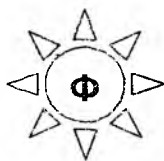
The fraction of deposits that banks hold as reserves.

Тарофа**Tariff**

Андоз, ё ки боч барои воридот.

Tariff**Тарофа**

A tax on goods produced abroad and sold domestically.

Фаъл (актив)

Asset

Ҳар гуна сарвате, ки ба ширкат, хоҷагии хона-вода ё ки шахси алоҳида тааллуқ дорад.

Asset

Фаъл (актив)

A physical property of intangible right that has economic value.

Ҷоида

Profit

Ҳамон чизе, ки баъди ҳамаи хароҷот боқӣ мемонад. Фарқияти байни даромади умумӣ ва хароҷоти умумии ширкат.

Profit

Ҷоида

Total revenue minus total cost.

Ҷоидаи иқтисодӣ

Diversification

Даромади умумии тарҳи хароҷоти умумӣ, ки ҳам хароҷоти ошқор ва ҳам хароҷоти ноаёнро дарбар мегирад.

Diversification

Ҷоидаи иқтисодӣ

The reduction of risk achieved replacing a single

generates with each dollar of reserves.

**Функцияи
(амалия) истеҳсоли**

**Production
function**

Вобастагии байни иқтидори омилҳои истеҳсолот, ки барои истеҳсоли маҳсулот истифода мешаванд ва ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот.

**Production
function**

**Функцияи
(амалия) истеҳсоли**

The relationship between quantity of inputs used to make a good and the quantity of output of that good.

Хавфи марбут ба як ширкат   **Firm-specific risk**

Хавфе, ки ба як ширкат хос аст.

Firm-specific risk   **Хавфи марбут ба як ширкат**

Risk that affects only a single company.

Харочоти алтернативӣ   **Opportunity cost**

Истисноии як чиз барои ба даст овардани чизи дигар.

Opportunity cost   **Хароҷоти алтернативӣ**

Whatever must be given up to obtain some item.

Хароҷоти давлат   **Government purchases**

Хароҷоти харидории маҳсулот ва хидматрасонӣ аз тарафи ҳукумати муниципалӣ, иёлот ва ҳукумати федеролии ИМА.

Government purchases   **Хароҷоти давлатӣ**

Spending on goods and services by local, state, and federal governments.

Хароҷоти доимӣ   **Fixed costs**

Сарфу хароҷоте, ки новобаста аз ҳаҷми амалиёти ширкат бе тағйир мемонад. Баъзан онҳоро *хароҷоти барилова* ҳам меноманд.

Fixed costs   **Хароҷоти доимӣ**

Costs that do not vary with the quantity of output produced

Хароҷоти миёнаи доимӣ   **Average fixed cost**

Таносуби хароҷоти доимӣ ва ҳаҷми истеҳсол.

Average fixed cost   **Хароҷоти миёнаи доимӣ**

Fixed costs divided by the quantity of output

Харочоти тағйирёбанда **Variable costs**

Харҷҳое, ки бо афзоиши миқдори воҳидҳои маҳсулоти истехсолшаванда зиёд мегарданд.

Variable costs **Харочоти тағйирёбанда**

Costs that do vary with the quantity of output produced

Харочоти трансаксионӣ **Transaction costs**

Хароҷоте, ки ҷонибҳо дар ҷараёни бастанӣ шартнома ба ӯҳда мегиранд.

Transaction costs **Харочоти трансаксионӣ**

The costs that parties incur in the process of agreeing to and following through on a bargain.

Харочоти умумӣ **Total cost**

Арзиши бозории хароҷоти ширкат, ки барои истехсоли маҳсулот сарф шудааст.

Total cost **Хароҷоти умумӣ**

The market value of the inputs a firm uses in production.

**Хароҷоти интиҳой
(маржиналӣ)**

**Marginal
cost**

Афзоиши хароҷоти умумӣ ҳангоми истехсоли як воҳиди иловагии маҳсулот.

**Marginal
cost**

**Хароҷоти интиҳой
(маржиналӣ)**

The increase in total cost that arises from an extra unit of production

Хати камбизоатӣ

Poverty line

Сатҳи мутлаки даромад, ки аз тарафи ҳукумати федеролӣ барои ҳар як оила муқаррар карда шудааст, поёнтар аз он оила дар шароити камбизоатӣ қарор мегирад.

Poverty line

Хати камбизоатӣ

An absolute level of income set by the federal government for each family size below which a family is deemed to be in poverty.

Хидматҳо

Services

Ҳар чизе, ки ғайримоддӣ, вале дорои арзиши муайян мебошад. Хидматҳо, масалан, аз тарафи

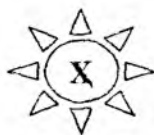

духтурҳо, конундонҳо, актёрҳо ва доварҳо
расонида мешаванд.

Services

Хидматҳо

Labor, expertise, counsel, advice, or representation
provided for a fee.

Ҳаҷми пул ё таклифот

Money supply

Миқдори пуле, ки дар муомилот мебошад.

Money supply

Ҳаҷми пул ё таклифот

The quantity of money available in the economy.

Ҳосили чамъи асосии қарз

Principal

Миқдори пуле, ки ба қарз гирифта шудааст.

Principal

Ҳосили чамъи асосии қарз

A person for whom another person, called the
agent, is performing some act.

Ҳуқуқи соҳибмулкӣ

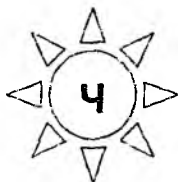
Property rights

Имконияти фард оид ба соҳиб будан ва назорат
намудани захираҳои камчин.

Property rights

Ҳукуқи соҳибмулкӣ

The ability of an individual to own and exercise control over scarce resources.

Чандирӣ

Elasticity

Нишондиҳандае мебошад, ки вобастагии миқдори талабот ва ё миқдори тақлифотро вобаста ба омилҳои муайянкунандаи он нишон медиҳад.

Elasticity

Чандирӣ

A measure of the responsiveness of quantity demanded or quantity supplied to one of its determinants.

Чандирии пешниҳод

Elasticity of supply

Ченаки он, ки то чӣ андоза ба осонӣ фурӯшандагон миқдори пешниҳоди худро зиёд ё кам карда метавонанд.

Elasticity of supply**Чандирии пешниҳод**

A measure of supply response to changing prices; the percentage change in quantity supplied divided by the percentage change in price.

Чандирии талабот аз рӯи нарх**Price elasticity of demand**

Нишондоде, ки вобастагии талаботро аз нарх нишон медихад, ба воситаи таносуби тағйирёбии талабот дар фоиз ба тағйирёбии нарх дар фоиз ҳисоб карда мешавад.

Price elasticity of demand**Чандирии талабот аз рӯи нарх**

A measure of how much the quantity demanded of a good responds to a change in the price of that good; computed as the percentage change in quantity demanded divided by the percentage change in price

**Чандирии талабот
вобаста ба даромад**

**Income elasticity
of demand**

Нишондоде, ки вобастагии талаботро аз даромади истеъмолкунанда нишон медиҳад ва ба воситаи таносуби тағйирёбии талабот дар фоиз ба тағйирёбии даромад дар фоиз ҳисоб карда мешавад.

**Income elasticity
of demand**

**Чандирии талабот
вобаста ба даромад**

A measure of how much the quantity demanded of a good responds to a change in consumers' income, computed as the percentage change in quantity demanded divided by the percentage change in income.

Ютилитарианизм

Utilitarianism

Фалсафаи сиёсӣ, ки тибқи таълимоти он давлат чунин тадбирҳоро бояд амалӣ созад, то он

манфиатнокии ҳамаи аъзоёни ҷомеа ро таъмин
намояд.

Utilitarianism

Ютилитарианизм

The political philosophy according to which the government should choose policies to maximize the total utility of everyone in society.

АДАБИЁТ

1. Аминов И. А., Абдурахмонов М., Маруф-хочаева Ҳ., Азимов А.Ч. «Нархгузорӣ», китоби дарсӣ. Душанбе, «Ирфон». 2011.

2. Азизов Ф. Х., Каримов Д. Х., Мальцев В. “Словарь-справочник терминов рыночной экономики” (с эквивалентами на английском языке). Прага, «REGLETA», 1994.

3. Azizov F. H., Karimov D. H., Malcev V. N. Financial and Economic glossary of market economy. CPR, «Ninsyan University Publishing House», 1997.

4. Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стенли Л. Брю. «Экономикс». М., 2009.

5. Самуэльсон П. «Экономика». М., «Прогресс», 2004.

6. Menkiw N. Gregory. Principles of Economics. Fourth Edition. 2007.

7. Менкю Г. «Принсипҳои иқтисодӣ» (тарҷума аз англисӣ-Юсуфов А. К., Каримов Ҳ.). Душанбе, 2011.

Юсуфов А. К., Азизов Ф. Х., Каримов Х.

Лугати мухтасари ибораҳои иқтисодӣ
(тоҷикӣ–англисӣ)

Муҳаррири адабӣ   А. А. Бобочониён.

Муҳаррири техники   К.Ҷ. Ғаффоров

Тарҳи компютерӣ   С. Исобоева

Ба ҳол 8.09.2011 имзо шуд. Формати 60x84/16.

Ҳаҷми 6,5 ҷузъи ҷонӣ. Гарнитураи ҳуруф – Times New Roman Tj. Ҷони ризографи: Тейлод 100. Сунорини №7
Нарҳи илтизоми

ҶУМҲУРИЯТИ ИҚТИСОДИИ ҶАМИАТИ ШОИ

135700 м. Хуҷанд, кӯчаи Истиқлол, 169